

Sygn. akt I Ca 244/13

POSTANOWIENIE

Dnia 28 czerwca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Tarnowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Marek Syrek
Sędziowie:	SO Edward Panek SO Mariusz Sadecki

po rozpoznaniu w dniu 28 czerwca 2013 r. w Tarnowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku Naczelnik Pierwszego Urzędu Skarbowego w T.

przy uczestnictwie S. S. i A. S.

o wpis w Kw Nr (...)

na skutek apelacji uczestników S. S. i A. S.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Tarnowie

z dnia 5 kwietnia 2013 r., sygn. akt Dkw 1662/13

postanawia:

oddalić apelację.

Sygn. akt I Ca 244/13

UZASADNIENIE

postanowienia Sądu Okręgowego w Tarnowie z 28 czerwca 2013 r.

Wnioskodawca Naczelnik Pierwszego Urzędu Skarbowego w T. domagał się wpisania w dziale IV księgi wieczystej nr (...) na objętym wspólnością majątkową małżeńską A. i S. S. prawie wieczystego użytkowania gruntu położonego w T. przy ulicy (...), wraz ze stanowiącymi odrębną własność budynkami i urządzeniami, hipoteki przymusowej w kwocie 186.991,50 zł (w tym należność główna 124.661,00 zł oraz kwota 62.330,50 zł tytułem podwyższenia o połowę zabezpieczanej wierzytelności), celem zabezpieczenia należności Skarbu Państwa z tytułu zryczałtowanego podatku dochodowego od dochodów nie znajdujących pokrycia w ujawnionych źródłach przychodów, wraz z należnymi odsetkami za zwłokę.

Jako podstawa wpisu wskazana została i dołączona do wniosku decyzja Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w R. z dnia 28.11.2012 r. nr (...) ustalająca zryczałtowany podatek dochodowy od osób fizycznych od dochodów niezajdujących pokrycia w ujawnionych źródłach przychodów za 2007 r. w wysokości 124 661,00 zł. Jak wynika z treści tej decyzji została ona wystawiona przeciwko uczestnikowi S. S..

Referendarz Sądowy Sądu Rejonowego w Tarnowie w dniu 23.01.2013 r. dokonał wpisu powyższej hipoteki we wskazanej księdze wieczystej uwzględniając w całości żądanie zawarte we wniosku.

Z orzeczeniem tym nie zgodzili się uczestnicy A. S. i S. S., którzy w skargach domagali się wykreślenia ustanowionej hipoteki przymusowej. W uzasadnieniu podnieśli, że decyzja organu pierwszej instancji jest decyzją nieostateczną, a zatem nie podlega ona wykonaniu, a ponadto nie nadano jej rygoru natychmiastowej wykonalności. Od decyzji stanowiącej podstawę zaskarżonego wpisu wniesiono odwołanie do Dyrektora Izby Skarbowej w R., co skutkuje zdaniem skarżących, wstrzymaniem wykonania decyzji organu podatkowego pierwszej instancji. Nadmienili także, że postępowanie odwoławcze przed organem podatkowym drugiej instancji nie zostało zakończone, co oznacza brak podstawy prawnej dla egzekucji prowadzonej przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w T.. Dla poparcia tych twierdzeń do skarg dołączone zostały kserokopie pierwszej strony odwołania od decyzji Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w R..

Postanowieniem z 5 kwietnia 2013 r. Sąd Rejonowy w Tarnowie utrzymał zaskarżony wpis w mocy.

Uzasadniając rozstrzygnięcie powołał się na treść art. 109 ust. 1 i 110 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, zgodnie z którym wierzyciel, którego wierzytelność jest stwierdzona tytułem wykonawczym, określonym w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym, może na podstawie tego tytułu uzyskać hipotekę na wszystkich nieruchomościach dłużnika (hipoteka przymusowa). Hipotekę przymusową można uzyskać także na podstawie postanowienia sądu o udzieleniu zabezpieczenia, postanowienia prokuratora, na mocy przepisów szczególnych na podstawie decyzji administracyjnej, chociażby decyzja nie była ostateczna, albo zarządzenia zabezpieczenia dokonanego na podstawie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Wskazał dalej, że w przedłożonej wraz z wnioskiem decyzji Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w R. z dnia 28.11.2012 r. nr (...) ustalony został zryczałtowany podatek dochodowy od osób fizycznych od dochodów niezajdujących pokrycia w ujawnionych źródłach przychodów za 2007 r. w wysokości 124 661,00 zł. Decyzja ta została wystawiona przeciwko uczestnikowi S. S..

Natomiast zgodnie z treścią art. 34 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (tekst jedn. Dz. U. z 2012 r. poz. 749) Skarbowi Państwa i jednostce samorządu terytorialnego przysługuje hipoteka na wszystkich nieruchomościach podatnika, płatnika, inkasenta, następcy prawnego lub osób trzecich z tytułu zobowiązań podatkowych powstałych w sposób przewidziany w art. 21 § 1 pkt 2, a także z tytułu zaległości podatkowych w podatkach stanowiących ich dochód oraz odsetek za zwłokę od tych zaległości, zwana dalej „hipoteką przymusową”. Przedmiotem hipoteki przymusowej może być nieruchomość stanowiąca przedmiot współwłasności łącznej podatnika i jego małżonka (§ 3 pkt 2 cytowanego przepisu). Przedmiotem hipoteki przymusowej może być także użytkowanie wieczyste wraz z budynkami i urządzeniami na użytkowanym gruncie stanowiącym własność użytkownika wieczystego (§ 4 pkt 1 cytowanego przepisu).

Z kolei w myśl art. 35 § 2 pkt 1a Ordynacji podatkowej podstawą wpisu hipoteki przymusowej jest doręczona decyzja ustalająca wysokość zobowiązania podatkowego.

Sąd powołał również orzecznictwo Sądu Najwyższego, z którego wynika, że podstawą wpisu hipoteki przymusowej może być nieostateczna decyzja administracyjna. Wskazał, że także po zmianie przepisów spowodowanej wejściem w życie ustawy z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 131, poz. 1075) stan ten nie uległ zmianie (tak: Tomasz Czech. Hipoteka. Komentarz. Wydanie 1. LexisNexis, Warszawa 2011 str. 643).

Podkreślił Sąd I instancji, że w sprawie niniejszej wnioskodawca przedłożył decyzję spełniającą powyższe wymagania. Decyzja ta wystawiona została przeciwko uczestnikowi niniejszego postępowania, ujawnionemu w księdze wieczystej nr (...) wspólnie z żoną A. S. na zasadzie wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej. Należało zatem uznać, że zaskarżony wpis znajduje oparcie w przepisach prawa.

Z rozstrzygnięciem powyższym nie zgodzili się uczestnicy wnosząc apelację. Postanowienie Sądu Rejonowego w Tarnowie zaskarżyli w całości i domagali się jego uchylecia.

Uzasadniając środek odwoławczy wskazali, że wydane orzeczenie narusza dyspozycję art. 109 ustawy o księgach wieczystych i hipotece w zw. z art. 34 ustawy Ordynacja podatkowa. Pierwszy z powołanych przepisów wymaga bowiem, aby podstawą wpisu hipoteki przymusowej był tytuł wykonawczy określony w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym. Tymczasem do chwili obecnej taki tytuł nie został wystawiony przeciwko uczestnikom, stąd brak było podstaw do dokonania wpisu hipoteki przymusowej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja uczestników nie jest uzasadniona.

Zgodzić należy się z poglądem Sądu Rejonowego, iż do wpisu hipoteki przymusowej nie jest konieczne przedłożenie przez wierzyciela tytułu wykonawczego. Choć wniosek zgodny ze stanowiskiem skarżących wypływa z treści art. 109 ustawy o księgach wieczystych i hipotece to jednak nie można pominąć, że kolejny przepis, tj. art. 110 tej ustawy przewiduje dalsze przypadki, w których wpis hipoteki jest możliwy pomimo braku tytułu wykonawczego. Jednym z nich jest wydanie decyzji administracyjnej, w tym nieostatecznej, jeśli wpis hipoteki jest przewidziany przez przepis szczególny. Takim przepisem szczególnym jest art. 35 § 2 pkt 1 a Ordynacji podatkowej, który uznaje za podstawę wpisu hipoteki przymusowej decyzję ustalającą wysokość zobowiązania podatkowego. Regulacja powyższa nie wymaga, aby wpis hipoteki następował dopiero po uzyskaniu przez decyzję przymiotu ostateczności. Kwestia możliwości wpisu hipoteki przymusowej na podstawie decyzji administracyjnej pomimo nie wydania tytułu wykonawczego była analizowana przez Sąd Najwyższy m.in. w uzasadnieniu postanowienia z 24 września 2004 r. I CK 365/04, Lex 276402 i Sąd ten dopuścił taką możliwość podkreślając samodzielność regulacji zawartej w art. 35 Ordynacji podatkowej.

Z sytuacją tego rodzaju mamy do czynienia w niniejszej sprawie. Wnioskodawca przedłożył odpis decyzji z dowodem doręczenia jej pełnomocnikowi dłużnika. Uznać należy więc, że dokument ten jest wystarczającą podstawą do wpisu hipoteki w świetle art. 35 § 2 Ordynacji podatkowej i art. 110 ustawy o księgach wieczystych i hipotece.

Pozostaje do rozważenia kwestia, czy za przeszkodę do dokonania wpisu nie powinna zostać uznana okoliczność, że decyzja z 28 listopada 2012 r. została wydana przeciwko S. S., a obciążona nieruchomości stanowi majątek wspólny dłużnika i jego małżonki.

W ocenie Sądu odpowiedź na to pytanie musi być jednak negatywna.

W poprzednio obowiązującym stanie prawnym (przed 20 lutego 2011 r.) w polskim porządku prawnym funkcjonowały dwa rodzaje hipoteki: hipoteka zwykła oraz hipoteka kaucyjna. Przyjmowano wtedy, że do wpisu hipoteki przymusowej zwykłej zabezpieczającej należności podatkowe konieczne jest wydanie tytułu wykonawczego i to przeciwko obojgu małżonkom będącym właścicielami nieruchomości. Natomiast do wpisu hipoteki przymusowej kaucyjnej wystarczające jest wystawienie i doręczenie decyzji ustalającej wysokość zobowiązania podatkowego odnoszącej się do jednego z małżonków (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 15 grudnia 2004 r. II CK 274/04, Lex 146414).

Hipoteka funkcjonująca obecnie odpowiada dawnej hipotece kaucyjnej. Z jej wpisem nie wiąże się domniemanie istnienia wierzytelności. Dlatego przyjąć należy, że wskazane wyżej poglądy Sądu Najwyższego dotyczące hipoteki kaucyjnej zachowały swoją aktualność w odniesieniu do obecnej hipoteki.

Art. 29 § 1 Ordynacji podatkowej przewiduje odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe nie tylko majątkiem osobistym podatnika, ale także majątkiem wspólnym podatnika i jego małżonka. Dlatego też za dopuszczalne uznać należy dokonanie wpisu hipoteki na nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego małżonków pomimo że zobowiązanie podatkowe zostało ustalone jedynie w odniesieniu do jednego z małżonków. Pogląd tego rodzaju wyrażono również w doktrynie (por. T. Czech, Hipoteka, komentarz, Wydawnictwo Lexis Nexis, Warszawa 2011, s. 642-643).

W tej sytuacji apelacja uczestników musiała zostać uznana za nieuzasadnioną, a tym samym za podlegającą oddaleniu, o czym orzeczono na podstawie art. 385 kpc.